

Marketing zážitkového sprevádzania v lese

Cieľom Marketingu zážitkového sprevádzania je ponúknuť návštevníkom **autentické** a **nezabudnuteľné zážitky**, ktoré ich obohatia a donútia sa vrátiť späť. Dôležité je identifikovať potreby a preferencie jednotlivých skupín, aby sa ponuka mohla prispôbiť ich očakávaniam. Marketing zážitkového sprevádzania pomáha cieľiť na konkrétne skupiny a ponúka im zážitky, ktoré si zapamätajú na celý život.

Návštevníci nechcú len klasické výlety, ale **skutočné dobrodružstvo**, ktoré si odnesú v srdci. Vytvárajú sa programy, ktoré podporujú interakciu s prírodou a miestnymi tradíciami, čo návštevníci vnímajú ako osobné a jedinečné skúsenosti. Investuje sa do digitálnych médií, tradičných tlačených materiálov a udržateľných praktík. Spolupracuje sa s miestnymi podnikmi a organizáciami, čím sa získa podpora miestnej komunity. Táto symbióza umožňuje návštevníkom získať autentický pohľad na miestne kultúry a tradície, čo prispieva k rozvoju miestneho hospodárstva. Dobré recenzie a odporúčania od návštevníkov sú kľúčom k úspechu. Závazok k marketingu zážitkového sprevádzania zahŕňa poskytovanie vynikajúceho zákazníckeho servisu a starostlivosti, čím sa získavajú pozitívne hodnotenia. Návštevníci sú aktívne podporovaní, aby zdieľali svoje zážitky na online platformách, čím sa buduje dôvera a lákanie nových záujemcov. Organizovanie tematických podujatí a súťaží v lese je dôležitou súčasťou marketingu zážitkového sprevádzania. Tieto akcie prilákajú nielen návštevníkov, ale aj médiá, ktoré sa zapoja do mediálnej komunikácie a podporia cieľ. Súťaže prostredníctvom sociálnych médií s atraktívnymi cenami poskytujú zábavu a súčasne približujú ponuku. Závazok k udržateľnému cestovnému ruchu a ochrane prírody je súčasťou identity a marketingu zážitkového sprevádzania. Trasy s prísnyim zákazom zbierania rastlín a poškodzovania životného prostredia sú označené, čím sa podporuje udržateľná turistika v rámci zážitkového sprevádzania. Organizáciou občianskych akcií, ako je zbieranie odpadkov, sa preukazuje snaha o ochranu a zachovanie prírody.

Aby zážitkové sprevádzanie prilákalo čoraz viac návštevníkov, je potrebné neustále sa vyvíjať a prispôbovať novým trendom. Jednou z hlavných inovácií je **použitie digitálnych technológií** a **interaktívnych aplikácií**, ktoré obohacujú zážitok návštevníkov. Virtuálne prehliadky, rozšírená realita a mobilné aplikácie umožňujú návštevníkom objavovať lesy novým spôsobom a získať viac informácií o faune, flóre a histórii lesa. Na webovej stránke, ktorá je základňou virtuálnej brány do lesa, sa nachádzajú podrobné informácie o rôznych trasách, aktivitách a nezabudnuteľných zážitkoch, ktoré sú k dispozícii. V rámci princípov marketingu zážitkového sprevádzania sa **zvýrazňujú unikátne aspekty** ponúkaných zážitkov, ktoré prinášajú jedinečnú hodnotu pre návštevníkov.

Využitie sociálnych médií je kľúčové pre propagáciu ponuky. Na platformách ako Facebook, Instagram, Twitter a YouTube sa zdieľajú pútavé fotografie a videá z dobrodružstiev v lesoch. Interakcia so sledovateľmi a zdieľanie ich zážitkov pomáhajú budovať komunitu nadšencov zážitkového sprevádzania. Okrem digitálnych médií sa nezabúda ani na tradičnú formu propagácie. Farebné letáky a brožúry slúžia na distribúciu informácií o ponuke zážitkového sprevádzania v turistických centrách, hoteloch a ďalších strategických miestach. Tieto materiály sú dizajnovane atraktívne a obsahujú QR kódy, ktoré umožňujú rýchle presmerovanie návštevníkov na webovú stránku. E-mailový marketing je nástroj na udržiavanie stáleho kontaktu s potenciálnymi návštevníkmi. Získavajú sa e-mailové adresy prostredníctvom súťaží alebo prihlášok na webovej stránke. Personalizované e-maily s novinkami, zľavami a nápadmi na výlety sú posielané, pričom sa zdôrazňuje jedinečnosť a intenzita zážitkov.

Spolupráca s miestnymi podnikmi a organizáciami prináša dvojitý efekt. Naviaže sa **spolupráca s miestnymi hotelmi**, reštauráciami a turistickými spoločnosťami, aby im boli ponúknuté zvýhodnené balíčky a prilákali tak ich klientov k návšteve. Zároveň sa spolupracuje s miestnymi orgánmi a ekologickými organizáciami na zdôraznenie záväzku k udržateľnému cestovnému ruchu a marketingu zážitkového sprevádzania. Pozitívne recenzie a odporúčania sú zlatou baňou pre úspech. Závazok k marketingu zážitkového sprevádzania zahŕňa poskytovanie vynikajúceho zákazníckeho servisu a starostlivosti, čím sa získavajú pozitívne hodnotenia. Návštevníkov podporuje v zdieľaní ich zážitkov, čo pomáha budovať dôveru a prilákať nových záujemcov. Dôležité je aj zdieľanie informácií o ochrane prírody a udržateľnom cestovnom ruchu. Týmto spôsobom sa návštevníci stávajú súčasťou tejto snahy a cítia sa povinní prispieť k udržateľnosti prírody a miest, ktoré navštívia. Získavajú väčšie povedomie o miestnych kultúrach a prispievajú k ich zachovaniu. V marketingu zážitkového sprevádzania sa kladie **dôraz na tvorbu dlhodobých vzťahov s návštevníkmi**. Tento prístup zahŕňa vytváranie zákazníckej lojality a zvyšovanie opakovaných návštev. Sledovanie spätných väzieb od návštevníkov umožňuje zlepšovať ponuku a prispôbiť ju ich potrebám a predstavám.

Marketéri zážitkového sprevádzania pracujú na vytváraní nových a atraktívnych aktivít, ktoré návštevníkom poskytnú nový pohľad na prírodu a adrenalínové dobrodružstvá. To môže zahŕňať nové trasy a výlety, lepšie vybavenie a technológie pre zážitky a inovatívne programy, ktoré umožňujú návštevníkom zapojiť sa do ochrany a obnovy prírody.

Sledovanie a pochopenie marketingových trendov a noviniek je kľúčové pre úspešné presadzovanie zážitkového sprevádzania. To môže zahŕňať nové spôsoby komunikácie s návštevníkmi, nové platformy a nástroje pre marketing, ako aj nové prístupy k propagácii prírodných zážitkov. Sledovanie marketingových trendov poskytuje cenné poznatky pre marketérov, ktorí môžu prispôbiť svoje stratégie a kampane s cieľom byť konkurencieschopní na trhu a to najmä z nasledovných aspektov:

Organizovanie edukačných a informačných podujatí

Môže zahŕňať prednášky od odborníkov, workshopy o tradičných praktikách a vedomostiach lesnej komunity a exkurzie s odborným výkladom o flóre a faune daného lesa. Tieto podujatia umožňujú návštevníkom hlbšie porozumieť prírode a prispievať k rozvoju environmentálnej gramotnosti.

Vyhľadávanie nových atrakcií a destinácií v lesoch

Marketéri zážitkového sprevádzania vyhľadávajú nové atrakcie a destinácie v lesoch, ktoré majú potenciál prilákať návštevníkov. To môže zahŕňať objavovanie skrytých klenotov, unikátnych prírodných úkazov, historických miest a miestnych tradícií. Vyhľadávanie nových miest a atrakcií prispieva k rozšíreniu turistickej ponuky a umožňuje návštevníkom objavovať nové a neobvyklé aspekty prírody.

Návrh a implementácia špeciálnych balíčkov a ponúk pre rôzne skupiny návštevníkov

Rôzne skupiny návštevníkov majú rôzne záujmy a potreby. Preto sa marketéri zážitkového sprevádzania snažia navrhovať a implementovať špeciálne balíčky a ponuky, ktoré zodpovedajú jedinečným preferenciám každého klienta. To môže zahŕňať rodinné balíčky s prispôbenými aktivitami pre deti a rodičov, dobrodružné balíčky pre mladých nadšencov, relaxačné balíčky pre tých, ktorí hľadajú oddych a wellness a vzdelávacie balíčky pre tých, ktorí majú záujem o prírodné vedy a ochranu prírody. Tieto špeciálne balíčky poskytujú návštevníkom presne to, čo hľadajú a zároveň prispievajú k rozšíreniu klientely.

Marketingová stratégia pre zvýšenie sezónnosti a návštevnosti

Stratégia je nevyhnutná pre úspech v marketingu zážitkového sprevádzania, najmä pokiaľ ide o zvýšenie sezónnosti a návštevnosti. Zabezpečuje, že návštevníci prichádzajú nielen v sezóne, ale aj mimo nej. To môže zahŕňať využívanie špeciálnych ponúk a zliav, marketingových kampaní a propagácie, ktoré prilákajú návštevníkov počas celého roka. Výber a správna implementácia vhodných marketingových nástrojov a taktík môže mať výrazný vplyv na návštevnosť a ekonomiku.

Vytváranie partnerských vzťahov s cestovnými agentúrami a organizáciami

Partnerské vzťahy s cestovnými agentúrami a organizáciami sú dôležité pre úspešný Marketing zážitkového sprevádzania. Tieto partnerstvá umožňujú získavať nových klientov a propagovať lesnú turistiku v rámci ich sietí. Cestovné agentúry a organizácie často ponúkajú balíčky a zážitky z lesnej turistiky svojim klientom a zabezpečujú tak konzistentný prílev návštevníkov. Vzájomné partnerstvá tiež umožňujú výmenu know-how a najlepších postupov, čím sa zlepšuje kvalita služieb a zážitkov pre návštevníkov.

Propagácia zážitkového sprevádzania medzi zahraničnými návštevníkmi

Pre zážitkové sprevádzanie je dôležitý aj prílev zahraničných návštevníkov, ktorí prispievajú k rozmanitosti a medzinárodnému vplyvu tejto formy cestovania. Propagácia zážitkového sprevádzania medzi zahraničnými návštevníkmi zahŕňa komunikáciu v rôznych jazykoch, cieľové marketingové kampane vo vybraných krajinách a spoluprácu s miestnymi agentúrami, ktoré majú prístup ku globálnym trhom. Podpora zahraničných návštevníkov je dôležitá pre rast a medzinárodné povedomie o zážitkovom sprevádzaní.

Trvalý výskum a analýza údajov pre zhodnotenie efektivity Marketingu zážitkového sprevádzania

Získavanie spätných väzieb od návštevníkov, sledovanie návštevnosti a analyzovanie dát pomáhajú identifikovať silné stránky a oblasti, ktoré vyžadujú zlepšenie. To umožňuje marketérom zážitkového sprevádzania prispôbiť svoje kampane a stratégie tak, aby dosiahli najlepšie výsledky a lepšie porozumeli potrebám a preferenciám návštevníkov.

Monitoring spätných väzieb a vyhodnocovanie úspešnosti kampaní

Je nevyhnutný pre zabezpečenie kvality služieb a zážitkov. Návštevníci často poskytujú hodnotné názory a pripomienky, ktoré môžu prispieť k neustálemu zlepšovaniu ponuky a programov. Vyhodnocovanie úspešnosti kampaní umožňuje overiť, či sa stanovené ciele dosiahli a či sa kampane oplatili z hľadiska návštevnosti a ekonomického prínosu. Tieto údaje sú základom pre rozhodovanie a optimalizáciu budúcich marketingových kampaní.

Príklady úspešných prípadov z iných destinácií a spôsoby aplikácie na zážitkové sprevádzanie

Analyzovanie príkladov úspešných prípadov z iných destinácií je užitočné pre identifikáciu osvedčených postupov a inovatívnych prístupov, ktoré možno aplikovať na lesnú turistiku. Niekedy sa môžu inšpirovať rôznymi druhmi atrakcií, marketingovými kampaňami alebo spôsobmi zapojenia návštevníkov. Je dôležité brať do úvahy rôzne aspekty ako kultúrne a regionálne rozdiely, aby bolo možné úspešné príklady prispôbiť a aplikovať v konkrétnom kontexte lesnej turistiky.

Vytvorenie výhodného cenového modelu a stimulovanie opakovaných návštev

Cenový model je dôležitý pre zabezpečenie dostupnosti lesnej turistiky pre rôzne skupiny návštevníkov. Musí sa zohľadniť kvalita a rozsah poskytovaných služieb a zážitkov, aby bol cenovo spravodlivý a atraktívny. Zároveň je dôležité stimulovať opakované návštevy prostredníctvom vernostných programov, zliav, sezónnych ponúk a špeciálnych balíčkov pre stálych klientov. Takéto opatrenia posilňujú vzťahy s návštevníkmi a zvyšujú záujem o lesnú turistiku.

Rozvoj a vylepšovanie infraštruktúry v lesoch pre pohodlný a bezpečný pobyt návštevníkov

Infraštruktúra v lesoch je dôležitá pre pohodlný a bezpečný pobyt návštevníkov. To zahŕňa značenie turistických trás, informačné tabule, záchytné body, bezpečnostné opatrenia a zariadenia pre návštevníkov. Investície do infraštruktúry prispievajú k lepšiemu zážitku návštevníkov a znižujú negatívny vplyv na prírodu. Zároveň sa dbá na udržateľnosť a minimalizáciu zásahu do životného prostredia pri výstavbe a údržbe.

Tlačové správy majú v rámci medializácie zážitkového sprevádzania v lese veľký význam. Sú jedným z najdôležitejších nástrojov v rukách marketérov a PR odborníkov na šírenie informácií o nových zážitkových aktivitách, podujatiach, ponukách a iných relevantných udalostiach týkajúcich sa lesnej turistiky. Tlačové správy majú potenciál osloviť nových záujemcov, zvýšiť povedomie o destinácii a vytvoriť pozitívnu reputáciu.

Pri tvorbe tlačových správ je dôležité dodržiavať štýl, jasnú a zrozumiteľnú komunikáciu a zaujímavé prvky, ktoré oslovia cieľovú skupinu. Získanie pozitívnej publicity prostredníctvom tlačových správ môže mať značný vplyv na úspech marketingovej kampane pre zážitkové sprevádzanie v lese.

Marketing zážitkového sprevádzania predstavujú jedinečnú príležitosť na objavovanie a preskúmanie lesných krás. Každá návšteva lesa je jedinečným dobrodružstvom, ktoré prináša nové zážitky a objavy. Prirodzená krása lesov a možnosť stráviť čas v tichu a pokoji prírody má blahodarné účinky na telo i myseľ. Ochota ochrániť a uchovať lesy pre budúce generácie je však na ľuďoch. Je to nielen o prezentovaní lesnej turistiky ako zábavného dobrodružstva, ale aj o starostlivosti o životné prostredie, ochrane prírody a podpore udržateľného cestovného ruchu.

Použitá literatúra:

MARIÁN, G., AKOL. 2011: Marketing cestovného ruchu. 264 s. ISBN 978-80-8909-085-3

BOROVSKÝ, J., SMOLKOVÁ, E., NIŇAJOVÁ, E. 2008: Cestovný ruch. Trendy a perspektívy. Bratislava, Ekológia 2008. 280 s. ISBN 978-80-8078-215-3

STROMY

PROGRAM ZÁŽITKOVÉHO SPREVÁDZANIA

Základné informácie k téme: Slovensko patrí k najlesnatejším krajinám v Európe a **lesy pokrývajú 41 % jeho územia**. Najrozšírenejšie **listnaté** stromy sú **buk, dub, hrab, javor**. Najviac rozšírené **ihličnaté** stromy sú **smrek, borovica, jedľa, smrekovec**. Stromy **produkujú kyslík (10 stromov/ O₂ pre 1 človeka/ 1 deň)**. Každý **zasadený strom** môže v priebehu rastu pohltiť 2 tony CO₂. Zásoba dreva v lesoch na Slovensku **rastie**, a tým aj **zásoba uhlíka**, čím významne prispieva k znižovaniu emisií skleníkových plynov do atmosféry. Lesy zachytávajú prach a škodliviny, zlepšujú mikroklimu, zmierňujú účinky vetra, poskytujú útočisko zveri, vtáctvu, hmyzu a vytvárajú bohatý ekosystém. Prispievajú k riešeniu celospoločenských problémov súvisiacich so zmenou klímy, ochranou biodiverzity, vody, pôdy atď. Lesy nám poskytujú obnoviteľnú surovinu – drevo, lesné plody, divinu, liečivé byliny, včelie produkty a iné. Sú pre nás prostredím pre relaxáciu a šport. Napomáhajú rozvoju turizmu a vidieka. Myšlienka oslavy významu stromov vznikla v Amerike v štáte Nebraska, kde sa od 19. storočia datuje ustanovenie „Medzinárodného dňa stromov“, ktorý sa pripomína 20. októbra. Pri tejto príležitosti rôzne organizácie realizujú aktivity spojené s výsadbou stromov a zvýšením povedomia verejnosti o stromoch, lesoch a prírode. Následne je uvedený priebeh vybraných aktivít k téme stromy počas sprevádzania v lese.

1. **Privítanie, zoznámenie v kruhu** – naladenie sa na tému, precítenie prostredia a „pozorovanie stromov“ počas krátkej pomyselnej prechádzky so zatvorenými očami. Následne účastníci postupne vymenujú stromy, ktoré videli, alebo poznajú. Môžu opísať ich charakteristické znaky.

2. **Tancujúce stromy**

Cieľ aktivity: naučiť sa identifikovať základné časti stromu, hravou formou, pomocou riekanky precvičiť hrubú motoriku

Cieľová skupina: predškoláci a žiaci 1. stupňa ZŠ

Pomôcky: nie sú potrebné

Priebeh: Deti sa postavia do kruhu, lesný pedagóg v strede názorne vysvetľuje a predvádza pomocou rúk a tela jednotlivé súčasti stromu – *koreň, kmeň, konáre, listy, ihličie, koruna*. Spoločne sa naučia riekanku, ktorú môžu zaspievať na melódiu detskej pohybovej hry „Hlava, ramená, kolená, palce“.

Variant A – predškolský vek

„Korene pod zemou, kmene nad zemou,
konáre široko, koruna vysoko.

Korene pod zemou, kmene nad zemou,
ihličnatá, listnatá.“

Korene pod zemou (dupnutie striedavo oboma nohami), **kmene nad zemou** (2x tlesknutie oboma rukami o trup),

konáre široko (široko rozpažené ruky, lusknutie prstami), **koruna vysoko** (ruky z rozpaženia dlaňami hore zdvihnúť nad hlavu a tlesknúť).

Korene pod zemou (dupnutie striedavo oboma nohami), **kmene nad zemou** (2x tlesknutie oboma rukami o trup),

Ihličnatá (ruky s rozťahnutými prstami zdvihnúť v uhle 45° nabok od tela), **listnatá** (ruky zdvihnúť nad hlavu do oblúka v tvare listu, tlesknúť).

Variant B - žiaci 1. stupňa ZŠ

„Korene pod zemou, kmene nad zemou,
kôru mám hladkú alebo drsnú.

Konáre široko, koruna vysoko,
ihličnatá, listnatá.“

Korene pod zemou (dupnutie striedavo oboma nohami), **kmene nad zemou** (2x tlesknutie oboma rukami o trup).

Kôru mám hladkú (oboma rukami prejsť zhora nadol po trupe, znázorniť pohladenie) alebo **drsnú** (oboma rukami prejsť zdola nahor po trupe, znázorniť poškrabanie).

Konáre široko (široko rozpažené ruky, lusknutie prstami), **koruna vysoko** (ruky z rozpaženia dlaňami hore zdvihnúť nad hlavu a tlesknúť).

Ihličnatá (ruky s rozťahnutými prstami zdvihnúť v uhle 45° nabok od tela, otočiť sa doprava okolo svojej osi), **listnatá** (ruky zdvihnúť nad hlavu do oblúka v tvare listu, otočiť sa doľava okolo svojej osi, tlesknúť).

Metodické odporúčanie: V priebehu celého programu môžeme medzi jednotlivými aktivitami zaradiť hru Tancujúce stromy, ak máme pocit, že sú deti nesústredené alebo sa potrebujú uvoľniť.

3. Stretnutie so stromom.

Ciel'aktivita: naučiť sa rozoznávať vybraný druh stromu pomocou základných charakteristických znakov

Ciel'ová skupina: predškolači, žiaci 1. stupňa ZŠ

Pomôcky: šatky na prekrytie očí (jedna pre dvoch účastníkov)

Priebeh: Lesný pedagóg vopred nájde vhodný lesnatý terén, na ktorom je väčší počet stromov daného vybraného stromu – napríklad buk. Vyberie si priechodný rovinatý terén s väčšími odstupmi stromov, podľa možnosti nájde porast s väčším množstvom vybraného stromu, ktorý chce deťom priblížiť – napríklad buk. Uvedie stručne základné informácie o buku, vzhľade kôry, koruny, listov. Povieme, že je to najrozšírenejšia drevina a preto ju nazývame matka slovenských lesov. Strom si zvolí podľa toho, aký strom sa na danej lokalite vyskytuje. Ak nepoznáme lokalitu, je potrebné zistiť, aké zloženie stromov je napríklad v školskej záhrade, kde sa bude aktivita realizovať. Účastníci vytvoria dvojice, z ktorých jeden bude nevidiaci – prekryje si oči šatkou. Druhý z dvojice vedie nevidiaceho k stromu, upozorňujúc ho na prekážky na zemi. Nevidiaci sa snaží nájsť hmatom charakteristické znaky na strome, podľa ktorých ho bude schopný neskôr určiť (napr. vetvy, lišajníky, obvod kmeňa, kôru, stopy od zveri...). Vráti sa späť do východiskového bodu s pomocou vidiaceho spoluhráča, odkryje si oči a pokúsi sa nájsť strom podľa znakov, ktoré zisťoval hmatom. Na konci si môžu úlohy vymeniť a aktivita sa zopakuje.

4. Vetrík a listy

Ciel'aktivita: pomenovať vybraný lesný strom pomocou tvaru listov a pohybu

Ciel'ová skupina: predškolači, žiaci 1. stupňa ZŠ, rodiny

Pomôcky: listy 3 druhov drevín (buk, dub, javor) alebo obrázky listov

Priebeh: Lesný pedagóg deťom rozdá listy a vysvetlí pravidlá hry. Hra začína povelom lesného pedagóga „Fúkaj vetrík“, deti fúkajú ako vietor a behajú voľne vo vymedzenom priestore. Po zvolaní lesného pedagóga „Vetrík už dost“ je úlohou detí vytvoriť skupiny, v ktorých budú listy rovnakého tvaru, pričom názov dreviny ešte nepoznajú (napr. skupina listov buka, skupina javora...a pod.). Každá skupina detí sa rozostaví tak, aby vytvorila tvar daného listu stromu. Skupina, ktorá je hotová, hromadne zdvihne ruku hore aj s príslušným listom. Postupne prichádza lesný pedagóg ku každej skupine, ktorá list vytvorila, s krátkym výkladom. Predstavuje listy dreviny v danej skupine a deti držia listy nad hlavou, aby to videli aj ostatné skupiny. Pri vybranej drevine zdôrazní – buk (tvar listu pripomína ovál), dub (tvar ako obláčik), javor (tvar ako dlaň s rozťahnutými prstami), lipa (tvar srdca). Po výklade sa hra zopakuje, ale teraz deti samé určia názov stromu listu, ktorý mali. Lesný pedagóg postupne udeľuje slovo každej skupine.

Metodické odporúčanie: Na jeseň realizujeme aktivitu ako „Farebnú hru jesene“ so skutočnými listami alebo pripravenými obrázkami listov vo farbách jesene (žltá, oranžová, červená, hnedá).

Modifikácia aktivity Vetrík a listy - **Farebná hra jesene:**

Hra začína ako v hre Vetrík a listy, ale deti sa po zvolaní „Vetrík už dost“ rozčlenia do skupín len podľa farby, bez ohľadu na tvar. Skupina, ktorá je hotová, zdvihne ruku s listom nad hlavu. Lesný pedagóg opäť prichádza postupne k skupinám. Vyzve deti, aby každé z nich pomenovalo farbu listu, ktorý má v ruke (príp., aby danú farbu našlo na oblečení niektorého spolužiaka, či v okolí). Lesný pedagóg vysvetlí, prečo listy na jeseň menia farbu a opadávajú, prečo ihličnaté neopadávajú, upozorní na našu výnimku - smrekovec opadavý. Hra pokračuje a deti sa po zvolaní „Vetrík už dost“ rozdelia do skupín podľa druhu a tvaru listu a vytvoria daný list na zemi. Deti určia názov stromu, z ktorého list pochádza a tiež pomenujú farby listov vo svojej skupine.

5. Lesný maliar

Cieľ aktivity: pomenovať vybraný lesný strom pomocou odtlačku listov a odtlačku kôry

Cieľová skupina: predškolači, žiaci ZŠ, rodiny

Pomôcky: listy 1 druhu dreveniny (buk, lipa, dub, javor a i.), voskové pastelky bez papierového obalu, papier A4, obojstranná lepiaca páska, nožnice

Priebeh: Spoznávanie dreveniny – buka, či inej dreveniny, technikou frotáže (technika kopírovania štruktúry predmetu na papier). Na úvod lesný pedagóg predstaví reálny list buka a upozorní na jeho typické znaky, čo urobí aj priebežne pri frotáži. Listy môžu nazbierať aj deti v úvode aktivity v krátkom časovom limite, ak sa program uskutoční v lokalite, kde sa listy nachádzajú. Lesný pedagóg názorne ukazuje a vysvetľuje, že list buka musí ležať na podložke lícom dole a smerom hore je otočená rubová strana listu (členitejšia s výraznejšou žilnatinou), stopka listu smeruje dolu. Na takto položený list buka umiestnia deti papier tak, aby bol list buka približne v hornej časti v strede papiera, kde sa bude vytvárať koruna stromu. Ľavou rukou pevne pridržiavajú papier a do pravej ruky vezmú voskovú pastelku v polohe „naležato“, ktorou opakovane prechádzajú po papieri, pritláčajú ho k listu niekoľkokrát, kým sa celý povrch listu odtlačí na papier. Výsledkom je pomerne dokonalý tvar listu buka. Po ukončení frotáže, deti reálny list ešte môžu využiť a obkresliť jeho tvar vedľa frotovaného listu na papier a vyznačiť žilnatinu. Skutočný list zo stromu, s ktorým pracovali, nakoniec prilepia pomocou obojstrannej lepiacej pásky vedľa vytvorených listov, čím vznikne koruna stromu (tvar listu tak vnímajú 3 rôznymi spôsobmi).

Kmeň stromu dotvoríme tak, že na papier si deti položia dlaň prostredníkom pod stredný frotovaný list, všetky prsty sú spolu. Približne na šírku 4 detských prstov si na papier naznačia rovnú čiaru popri malíčku zhora, od listov nadol po okraj papiera

a rovnako popri ukazováku zhora nadol po okraj papiera. Naznačia si budúci kmeň stromu. Následne si papier priložia k stromu, jednou rukou pridriavajú a druhou, pomocou frotáže voskovou pastelkou odtlačajú kôru stromu. Rýchlejší postup tvorby stromu je možné robiť do pracovného listu, kde máme vopred jemne naznačené obrysy koruny a kmeňa stromu.

6. Popoluška

Cieľ aktivity: rozoznať semená vybranej lesnej dreviny, zdokonaľiť jemnú motoriku

Cieľová skupina: predškolační, žiaci ZŠ, rodiny, seniori

Pomôcky: plody, semená vybranej lesnej dreviny (buk alebo podľa lokality), iné plody, ktoré používame v domácnosti (fazuľa, mak), misky

Priebeh: Lesný pedagóg si vopred pripraví plody a semená vybranej lesnej dreviny, plody a semená z domácnosti (fazuľa, mak). Všetky plody a semená zmiešame v jednej miske. Účastníci aktivity majú roztriediť semená a plody rovnakého druhu osobitne do misiek podobne ako v rozprávke o Popoluške. Po roztriedení semien a plodov sa ich účastníci pokúsia identifikovať. Lesný pedagóg doplní informácie o vytriedených lesných plodoch a semenách, zdôrazní ich rozoznávacie znaky (tvar, vôňu, farbu), okrajovo identifikuje aj plody z domácnosti. Následne predstaví lesnú drevinu, z ktorej semeno, plod pochádza. Účastníci si plod a semeno lesnej dreviny pomocou obojstrannej lepiacej pásky nalepia na strom, ktorý tvorili technikou frotáže do oblasti koruny.

7. Spievajúce stromy

Cieľ aktivity: v lese tráviť voľný čas s kamarátmi a spievať tematicky zameranú pieseň, pomenovať semená vybraných lesných drevín

Cieľová skupina: predškolační, žiaci 1. stupeň ZŠ

Pomôcky: texty piesne, fotky stromov, semená, plody vybraných stromov, kamene, drevené paličky

Priebeh: Deti stoja alebo sedia so vzpriamenými chrbátikmi. Pred nácvikom piesne lesný pedagóg vysvetlí všetky nové slová z textu (názvy drevín, semien, plodov), ktoré deťom ukáže a spoločne ich pomenujú. Počas dychovej rozcvičky sa navodí, pri speváckom hlbokom nádychu do brucha a následnom pomalom výdychu, predstava, že „som vietor a odfukujem semená javora, smreka a pod. do diaľky, aby z nich mohli vyrásť nové stromy“. Alebo predstavu, že „som vietor, ktorý šumí v korunách stromov“. Pri hlasovej rozcvičke využijú zvuky medveďa – brúm, motorovej píly – brí, mačky divej - mí-á-é-ó-ú, vytie vlka - vaú, žaby - kvák a podobne. Pri melodickej rozcvičke sa použije veta: „Medveďovi chutia maliny“.

Pri nácviku textu, sa text spoločne nahlas prečíta. Následne sa opäť spoločne nahlas číta *ale slabikovaním jednotlivých slov a zároveň vytlieskavaním dlaňami*. (JA SOM BUK MOC - NÝ STROM, NASLO - VENS - KU KRÁ - LOM SOM atď. Nakoniec lesný pedagóg pieseň zaspieva bez alebo so sprievodom hudobného nástroja. Lesný pedagóg môže pustiť z prehrávacieho zariadenia melódiu piesne „Jarné kvety“ (Hudba: I. Zelenková, Jarné kvety.) a deti sa postupne pripájajú k spevu (väčšine predškolákov je známa ako pieseň „Ja som vám veľký pán, červený tulipán“). Na záver spievajú pieseň všetci spolu. Jednotlivé strofy môžu spievať striedavo chlapci, dievčatá, prípadne jednotlivci.

Metodické odporúčanie: Spev je možné rytmicky sprevádzať tleskaním, dupaním, plieskaním o stehná, búchaním kameňmi, drevenými paličkami a pod. Zber kameňov a paličiek môže byť súťažne na povel, či za vopred stanovený čas.

8. Záver – spätná väzba – rozlúčenie: lesný pedagóg poďakuje účastníkom programu za aktivitu a príjemne strávený čas. Skupina sa zoskupí do kruhu. Lesný pedagóg každého účastníka vyzve k vysloveniu svojho pocitu z programu, vyslovením, ktorá z uskutočnených aktivít bola pre neho/ňu najzaujímavejšia.

SPIEVAJÚCE STROMY

Text: Vakulová Eva

JA SOM BUK MOCNÝ STROM,
NA SLOVENSKU KRÁĽOM SOM.
PLODY MOJE SÚ BUKVICE,
TROJBOKÉ TO CHLPATICE.
JA SOM BUK MOCNÝ STROM,
NA SLOVENSKU KRÁĽOM SOM.

JA SOM SMREK SMÄDNÝ PÁN,
TEPLO MI JE VYSYCHÁM.
MLADÉ ŠIŠKY KUK KU HVIEZDAM,
ZRELÉ KLONIA SA SEMIENKAM.
JA SOM SMREK SMÄDNÝ PÁN,
TEPLO MI JE VYSYCHÁM.

JA SOM DUB MOCNÝ PÁN,
VOJENSKÝ SOM KAPITÁN.
PLODY MOJE ŽALUDE SÚ,
NA HLAVE BARETKU NESÚ.
JA SOM DUB MOCNÝ PÁN,
VOJENSKÝ SOM KAPITÁN.

JA SOM JAVOR VEĽKÝ PÁN,
VRTUĽNÍKA KAPITÁN.
PLODY MOJE SÚ DVOJ - NAŽKY,
KRÚTIA SA NA KRÍDLACH VÁŽKY.
JA SOM JAVOR VEĽKÝ PÁN,
VRTUĽNÍKA KAPITÁN.

JA SOM JASEŇ ŠTÍHLY PÁN,
MINI - DRONA KAPITÁN.
SEMIENKA MÁM DLHÉ NAŽKY,
S VETROM LETIA HORE Z VÝŠKY.
JA SOM JASEŇ ŠTÍHLY PÁN,
MINI - DRONA KAPITÁN.

A JA SOM BOROVIKA
LESNÁ TO KRÁSAVICA.
SEMENÁ SI SKRÝVAM V ŠIŠKE,
DOBRE CHUTIA VEVERIČKE.
A JA SOM BOROVIKA
LESNÁ TO KRÁSAVICA.

RODINKY NA ÚTEKU

POHYBOVÁ ZÁŽITKOVÁ HRA

Cieľ aktivity: definovať pojem predátor a vysvetliť vzťah medzi lovcem a korisťou, pomenovať jednotlivých členov zvieracích rodiniek, spoznať vybrané druhy zvierat podľa obrázku, charakteristického zvuku a pohybu

Cieľová skupina: žiaci ZŠ, mládež, rodiny

Pomôcky: kartičky s fotografiami zvierat – jeleň, srnec, daniel, hlucháň, zajac, bocian, diviak (v zložení samec, samica, mláďa), 1–2 kartičky s nápisom PREDÁTOR.

Priebeh: pred začatím hry lesný pedagóg predstaví deťom *obrázky, zvuky a pohyby zvierat* (zvuk jeleňa – ručanie + parohy znázornené rukami nad hlavou s rozťahnutými prstami, zvuk srnca – štekanie + paročky z prstov pri hlave + predĺžený skok, daniel + parohy s rukami nad hlavou a prstami stiahnutými spolu v tvare lopatky, zvuk hlucháňa - lúskanie prstami, vejár hlucháňa – chôdza s rukami vbok, zvuk kuriatka – píp, uši zajaca znázorňujú ukazováky rúk pri ušiach, klepot zobáka bociana - tlesknutie s vystretými rukami pred sebou, zvuk diviaka – chrochtanie, kly – znázornia vystreté ukazováky pri nose). Ďalej vysvetlí rozdiely medzi *samcom, samicou, mláďatom* a správne pomenuje jednotlivých členov zvieracích rodiniek (jeleň – laň – jelenča, srnec – srna – srnča, daniel – laň – danielča, zajac – zajačica – zajačik, diviak – bachyňa – diviača). Nakoniec vysvetlí, kto je predátor a prečo loví.

Princípom hry je vytvorenie zvieracích rodiniek, únik pred predátorom a presun do cieľa (vymedzený priestor so štartom a cieľom). Na začiatku hry rozdá lesný pedagóg deťom kartičky zvierat. Deti nesmú povedať nahlas, aké zviera predstavujú. Dieťa pomocou napodobenia zvuku a pohybu tela zvierata, ktoré dostane na kartičke, hľadá členov svojej rodinky, ktorí robia to isté a dávajú pozor, aby ich nechtyl predátor. Ak sa rodinka našla a drží sa za ruky, vtedy ich predátor nemôže uloviť, môžu stáť a oddychovať, alebo sa bezpečne bez ohrozenia predátorom spolu presúvať do cieľa. Ak rodinka prídlho stojí môže jej dať lesný pedagóg pokyn na pohyb do cieľa. Hra končí, keď každé dieťa patrí do vytvorenej rodinky, v ktorej je samica, samec i mláďa a spolu úspešne dobehli do cieľa. V skupine sa identifikujú zvieracie rodinky v zložení samec, samička a mláďa, držia sa za ruky a na záver sa objímu. Zvieratá, ktoré predátor chytil, už nemôžu vytvoriť dvojicu a môžu si kluknúť a čakať, alebo držia za ruku lesného pedagóga a kráčajú s ním do cieľa. Hra končí, keď deti vytvoria rodinky, ktoré sú v cieľi a predátor ich nechtyl alebo predátor už nemá koho loviť.

Spätná väzba/reflexia: Po zrealizovaní a opakovaní aktivity sa lesný pedagóg opýta na zhodnotenie pocitov účastníkov počas aktivity. Rovnako môžu účastníci zhodnotiť, ako sa cítili v pozícii predátora, alebo lovenej zveri. Spätná väzba môže byť ukončená myšlienkou súdržnosti rodiny a vzájomnej dôvery.

HLUCHÝ AKO HLUCHÁŇ

POHYBOVÁ ZÁŽITKOVÁ HRA

Ciel' aktivity: predstaviť chráneného živočícha, hlucháňa hôrneho, predstaviť jeho správanie počas tokania

Ciel'ová skupina: deti vo veku 6-12 rokov, rodiny s deťmi

Pomôcky: les, zvuková nahrávka tokania, ruža – znak na čelo, chrániče sluchu (sú pomôckou lesných robotníkov pri spilovaní stromov, chránia uši robotníkov pred nadmerným hlukom, preto sa niekedy nazývajú aj hlucháne), pierko

Priebeh: Na úvod hry oboznámi lesný pedagóg alebo lesný sprievodca účastníkov aktivity so základnými poznávacími charakteristikami hlucháňa (veľkosť tela, špecifické znaky – brada, ruža, vejár, kostrnky), poslúžiť k tomu môže i obrázok. Uvedie i jeho charakteristický zvukový prejav – tokanie (formou nahrávky v mobile alebo osobným vydávaním zvukového prejavu). Lesný pedagóg vyberie jedno dieťa, ktoré bude predstavovať hlucháňa pri tokaní. Dieťa dostane na čelo ružu a na znak, že nepočuje bude slúžiť nasadenie hlucháňov na uši. Do ruky dostane pierko, ktoré bude slúžiť v ďalšom priebehu hry. Ostatné deti sa postavia do polkruhu okolo "hlucháňa", ktorý k nim stojí chrbtom na nejakom vyvýšenom mieste (pni stromu, kopčeku). Na povel lesného pedagóga si dieťa – hlucháň nasadí hlucháne a začne vydávať „tokavý zvuk“ (môže spievať svoju obľúbenú pieseň). Počas tokania sa ostatní účastníci hry budú po malých krôčikoch dĺžky ich stopy približovať k „hlucháňovi“ a šeptom hovoriť „hluchý ako hlucháň“. Keď dieťa – hlucháň prestane tokať a zároveň si zloží hlucháne, musia ostatní zostať v pokoji a v tichu. Ak dieťa – hlucháň v tomto momente zachytí niekoho, že sa ešte hýbe alebo hovorí, ukáže na neho pierkom a dané dieťa vypadáva z hry. Hra pokračuje obdobne ďalej, až kým sa jedno z detí nepriblíži k hlucháňovi a dotkne sa ho. Potom sa ono stáva hlucháňom a hra sa opakuje.

Spätná väzba/reflexia: Lesný pedagóg sa po ukončení a opakovaní aktivity pýta na pocity pri realizovaní hry. „Ako si sa cítil, keď si nepočul?“, „Prečo by sme mali po lese chodiť disciplinovane?“, Viete, ktoré ďalšie zviera zo slovenskej prírody má na tele časť tela pomenovanú po rastline? ...

Metodické odporúčanie: Hra je vhodným doplnkom pri prechode lesným terénom v horskom lese, je možno ju hrať i v prípade nepriaznivého počasia v interiéri.

LESNÁ BÁDATEĽSKÁ PRECHÁDZKA

METODIKA ZÁŽITKOVEJ AKTIVITY LESNEJ PEDAGOGIKY

Cieľ aktivity: rozvíjať prírodovednú gramotnosť, poznanie rozmanitosti a kreativity prostredníctvom tvorivej hry na príklade lesa

Cieľová skupina: deti, mládež, rodiny s deťmi, návštevníci prírody (práca v skupine)

Pomôcky: podložka na písanie, čistý papier, ceruzky

Metodické odporúčanie: Bádateľsky vedené vzdelávanie priamo v lesnom prostredí nám sprostredkuje možnosti pre rozvoj zručností identifikovať otázky, používať vedecké poznatky, získavať nové vedomosti, vysvetľovať prírodné javy a vyvodzovať dôkazmi podložené závery. Aktivity tvorivej hry a bádateľsky vedeného vzdelávania tak podporujú prírodovednú gramotnosť, potrebnú pre pochopenie a tvorbu rozhodnutí o svete prírody a zmenách, ktoré v ňom nastali v dôsledku ľudskej činnosti. Význam prírodovedného vzdelávania spočíva v uvedomení si, že práve prírodné vedy sú nástrojom prírodných zákonitostí. Les svojim priestorom a rozmanitosťou poskytuje veľa príležitostí na podnecovanie prirodzenej detskej i ľudskej zvedavosti a fantázie. Práve bádanie a hľadanie dôkazov prostredníctvom tvorivej hry je pre človeka prirodzenou cestou vzdelávania sa v každom veku. Cieľom bádateľsky vedeného vzdelávania v lese nie je hľadať už dávno poznané zákonitosti. Skôr ide o uvedomenie si rozmanitosti okolo nás (predmet bádania) v nás (forma hľadania a bádania).

Priebeh: Lesný pedagóg privíta účastníkov, ktorým okrem lokality predstaví aj tému lesnej prechádzky – Bádateľská expedícia. Poukáže na les ako zelenú učebňu. Dôležitou úlohou lesného pedagóga je túto bádateľskú expedíciu len metodicky viesť, tzn. lesný pedagóg dané úlohy bádania predstaví a následne len usmerňuje. Lesný pedagóg nevyberá predmet bádania, ani spôsob získania údajov a ich prezentáciu.

Samotná bádateľská lesná prechádzka má nasledovnú štruktúru:

1. Úvodná aktivita – predstavenia sa

Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby sa predstavili svojim meno, a pridali „oblíbený prírodný jav/zákonitosť“ so zdôvodnením, prečo sa tak rozhodli. (Napríklad: Volám sa Hanka, a v lese je zaujímavé, že listnatým stromom každý rok opadajú listy).

Úvod môže lesný pedagóg/sprievodca doplniť o informácie ohľadom moderného lesníckeho výskumu, trendoch a aktuálnych výskumných úspechoch či lesníckych výskumných inštitúciách (Lesnícky výskumný ústav, Lesnícka ochranárska služba, Lesnícka fakulta a pod.).

2. Zvedavé otázky o lese

Základom každého bádania je zvedavosť. Úlohou účastníkov prechádzky je vytvoriť skupinu, ktorá dostane podložky na písanie s hárkami papiera a ceruzky.

V skupine sa účastníci spoločne zamyslia nad jednoduchou bádateľskou otázkou týkajúcou sa lesa. Otázky si zapíšu vo forme:

Prečo....? Koľko....? Ako....? Kedy...? Čo...? Kde....? Za ako dlho....? Čím....? Kam....?

Následne si zo zapísaných otázok vyberú jednu, na ktorú by v aktuálnom čase a na aktuálnom mieste vedeli nájsť odpoveď jednoduchým bádaním.

Vhodnosť bádateľskej otázky posúdi lesný pedagóg, s prihliadnutím na možnosti, ktoré poskytuje les, v ktorom sa práve nachádzame. Napríklad:

- Kde rastie viac šišíek na strome?
- Koľko druhov drevín tvorí tento les?
- Kde sa lepšie darí semenáčikom buka, na slnku alebo v tieni?

3. Zamyslime sa! Formulácia vlastného názoru a vedeckej hypotézy.

Pri presune na ďalšie stanovište si skupinka na vybranú otázku – bádateľský problém, stanoví a sformuluje vlastnú vedeckú hypotézu, ktorú si zapíše na hárok papiera.

Aktivita ukazuje v zjednodušenej forme ako postupujú skutoční vedci. Pri každom bádaní nejde o hľadanie odpovede na otázku, ale o snahu hľadať dôkaz a overenie vlastnej hypotézy, alebo vyvrátiť domnienku iného vedca. Napríklad:

- Na vrchole stromu rastie viac šišíek ako vo vetvách stromu!
- Tento les tvorí 6 druhov listnatých a 3 druhy ihličnatých stromov.
- Semenáčikom buka sa viac darí v tieni materských stromov.

Skupiny si navzájom predstavia svoje bádateľské hypotézy. Lesní pedagógov vyzve skupiny, aby sa cestou na ďalšie stanovište zamysleli nad formou overenia svojej hypotézy a naplánovali si bádateľský postup.

4. Vyhrňme si rukávy a bádajme!

Nasledujúce zastavenie po trase je určené získavaniu údajov pre bádanie skupín. Lesný pedagóg vyberie bezpečné miesto, kde si skupiny zložia osobné veci a môžu sa venovať bádaniu. Na bádanie je potrebné vyčleniť si dostatočne dlhý čas. Skupiny si premyslia postup bádania, prevedenie pokusu, zber dát a aj ich vyhodnotenie. Keďže sa jedná o jednoduché bádateľské pokusy, malo by na zber dát stačiť zominúť.

Skupina môže na bádanie využiť vlastné pozorovanie, jednoduchý pokus, ale aj konzultáciu s odborníkom – lesníkom.

Ak je potrebné, skupiny môžu zbierať údaje pre svoje bádanie aj v rámci ďalšieho presunu po trase lesnej vychádzky.

5. Prezentácia výsledku bádania a návrat k hypotéze

Nasleduje dôležitá fáza bádania, ktorá uzatvára bádateľskú cestu. Vyhodnotenie a prezentácia vlastného bádania a návrat k bádateľskej hypotéze. Skupiny svoje bádanie (hypotézu, vlastný zber dát a výsledok) môžu spracovať aj do jednoduchej názornej prezentácie – nákres, model z prírodného materiálu.

Skupiny na záver prezentácie zhodnotia, či bola ich bádateľská hypotéza potvrdená, alebo sa nepotvrdila. Pri negatívnom výsledku je možné navzájom diskutovať o možných ďalších otázkach bádania.

6. Naše odporúčanie pre výskum a prax

V prípade, že skupinu aktivita bádania zaujala, je možné spoločne diskutovať a hľadať riešenia aktuálnych problémov týkajúcich sa lesných ekosystémov, životného prostredia a dopadov klimatickej zmeny. Práve autentický zážitok má účastníkov bádateľsky vedeného vzdelávania motivovať k aktívnemu podieľaniu sa na hľadaní riešení spoločenských problémov.

7. Záver a spätná väzba

Na konci sprevádzanej bádateľskej lesnej prechádzky, lesný pedagóg požiada skupinu, aby sa zoskupila do kruhu. V rámci záverečnej spätnej väzby každý z účastníkov vysloví najzaujímavejšiu informáciu, ktorú sa o lese v rámci sprevádzania dozvedel. Rovnako môže svoje pocity vyjadriť nakreslením emotikonu.

PREBROĎ RIEKU

ZÁŽITKOVÁ HRA LESNEJ PEDAGOGIKY

Cieľ aktivity: tréning bezpečného pohybu cez prekážky, poznávanie vodného spoločenstva, vnímanie horizontálnej perspektívy

Cieľová skupina: deti od 6 rokov, rodiny s deťmi

Pomôcky: drevené polienka (priečný rez drevom) cca 25 ks, priemer 20cm, výška od 5–10cm, sada zrkadiel, makety vodných živočíchov

Priebeh: Počas sprevádzania prírodou naplánuje lesný pedagóg trasu popri rieke – potoku. Rozpráva o okolitej prírode, o jej biodiverzite. Voda je nevyhnutnou súčasťou nášho života a v prírode sa môže vyskytovať v rôznych skupenstvách. Po príchode k rieke, pomocou drevených polienok rôznej výšky sa vyskladá chodník – simulácia brodu. Medzi polienka sa rozložia aj makety vodných živočíchov a rastlín (sladkovodné ryby, raky a vodné rastliny). Úlohou účastníka aktivity je prejsť chodníkom – akoby cez riek, pomocou pohľadu do zrkadla, ktoré účastník drží nad očami vo vodorovnej polohe a nasmerované na zem. Po absolvovaní danej trasy každý účastník porozpráva o svojich dojmach. Následne lesný pedagóg môže tému doplniť rozprávaním sa o vodných živočíchoch a rastlinách, o dôležitosti vody pre človeka a zem.

Metodické odporúčanie: Aktivita môže byť doplnená o „pocitový chodník bosou nohou“, prejde bosými nohami po rôznom prírodnom materiáli, pri ktorom nehrozí nebezpečenstvo poranenia sa – piesok, mach, jedľové ihličie, kôra stromov a pod.

Spätná väzba: Lesný pedagóg v rámci reflexie vyzve účastníkov aktivity o vyjadrenie pocitov, aké prežívali pri aktivite. Rovnako môže zaradiť porovnanie s iným prírodným materiálom. Lesný pedagóg môže tému doplniť o fakty o pozitívnych zdravotných účinkoch chodenia po lese bosými nohami.

VODA V PRÍRODE

PRACOVNÝ LIST LESNEJ PEDAGOGIKY

Na prechádzke prírodou môžeš nájsť okrem stromov, rastlín, lesných plodov aj vodu, ktorá tvorí dôležitú časť neživej prírody. Voda je pre život všetkých organizmov veľmi dôležitá. Počas pobytu v prírode môže osviežiť a aj uhasiť smäd.

Na obrázku sú rôzne formy vody v prírode. Označ obrázok kde je objekt, z ktorého sa môžeš napiť a pomenuj ho.

Ktorý obrázok znázorňuje stojatú vodu? Pomenuj a napíš

V akých skupenstvách poznáš vodu?

Vymenuj:

Na obrázku sú znázornené fázy kolobehu vody v prírode. Dopln názvy procesov obehu vody: transpirácia, intercepcia, evapotranspirácia, infiltrácia. Čo znamená transpirácia?

KNIHA Z LESA

AKTIVITA LESNEJ PEDAGOGIKY

Ciel: dozvedieť sa ako vzniká kniha, rozšíriť si vedomosti o niektorých drevinách, rastlinách, plodoch stromov a rozvíjať kreativitu u detí

Cieľová skupina: deti, rodiny s deťmi

Pomôcky: papier zo starého zošita, drevené špajdle alebo malé rovné konáriky, špagát, obojstranná lepiaca páska, ceruzky, farbičky, rôzny prírodný materiál – semenka, listy, kôra zo stromov, rastlinky atď.

Priebeh: Na prechádzke v prírode vyzve lesný pedagóg deti, aby nazbierali rôzne drobné zaujímavé prírodniny, ktoré počas cesty uvidia. Upozorňuje ich na rôznorodosť v prírode, čo v danom období kvitne, čo je pre danú lokalitu typické, aké dreviny a rastliny sa tam vyskytujú. Rozprávajú sa o produktoch z lesa, čo všetko sa dá z toho ktorého stromu vyrobiť, napríklad aj kniha je produktom z lesa. Po návrate z prechádzky si vyrobia vlastnú knihu s využitím prírodnín, ktoré nazbierali. Každá „kniha“ môže mať niekoľko listov – každé dieťa vezme niekoľko papierov, ktoré naskladá na seba, zväzok prehne na polovicu, z čoho vznikne akási kniha, ktorú treba ešte pevne zviazať. Cez stred „knihy“ - v mieste zhybu papierov – prevlečie kúsok špagátu a jeho obidva konce priviaže o špajdlu (konárik) na vonkajšej hrane knihy. Tak je kniha zviazaná a jej obsah vytvorí každé dieťa nalepením jednotlivých prírodnín z lesa na stránky, prípadne napísaním nejakého príbehu alebo odkazu. Kniha by mala mať aj tiráž – autora, názov, rok vydania.

Metodické odporúčanie: Aktivitu možno začať rozhovorom s účastníkmi o obľúbenej knihe, knižnom hrdinovi, prípadne o výhodách a preferenciách návštev knižníc a kníhkupectiev (prepojenie na udržateľný spôsob života). Lesný pedagóg pomocou zalaminovaných obrázkov vyzve účastníkov, aby zoradením obrázkov vytvorili postupnosť vzniku knihy: „Príbeh od semienka po knihu“.

ŠÁLKA JARNÉHO LESA

AKTIVITA LESNEJ PEDAGOGIKY

Cieľ aktivity: poznávať liečivé rastliny rastúce na jar v lese a urobiť ich zber, sušenie a prípravu na liečivý nápoj

Cieľová skupina: deti, mládež, rodiny s deťmi, návštevníci prírody

Pomôcky: atlas liečivých bylín, košík na zber bylín, tácky na sušenie, papierové vrecká alebo sklenené poháre na uskladnenie

Popis aktivity: Nie je tomu tak dávno čo nielen v našej spoločnosti, či v Európe, ale po celom svete rezonovala téma spojená s vírusom, ktorý spôsobuje respiračné ťažkosti. Kedysi sa naši predkovia pri mnohých zdravotných ťažkostiach spoliehali na prírodu, jej dary a silu. Na podporu imunity sú vhodné a odporúčané prechádzky v lese. Pri nich je možné sa zoznámiť s bylinkami, ktoré otvárajú jar – prvosienka (nazývaná aj Petrov kľúč či ľudovo kaška), podbeľ (žltý podbeľ má biele meno od BELoby POD listami), pľúcnik (medonosná bylinka). Vyššie uvedené rastliny majú liečivé účinky, ktoré pôsobia blahodarne na dýchacie cesty.

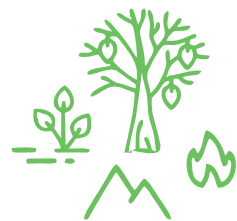
Lesný pedagóg alebo lesný sprievodca predstaví a popíše jednotlivé liečivé byliny vhodné na zber. Ako pomôcka pre návštevníkov lesa môže poslúžiť i atlas liečivých bylín, v ktorom sú popísané charakteristiky, poznávacie znaky i liečivé účinky jednotlivých bylín. Na zber bylín môžu návštevníci lesa využiť košíky alebo plátenné vrecúška. Časť nazbieraných bylín sa môže použiť na prípravu čaju na chate a zvyšok je potrebné po návrate domov rozložiť na tácky, aby bylinky preschli. Na uskladnenie sú vhodné papierové vrecká, či uzavreté sklenené poháre uložené na tmavom a chladnom mieste. Takto sa môže podporiť zdravie a dať si tú pravú „šálku jarneho lesa“ aj v pohodlí svojho domova.

Metodické odporúčanie: Odborne spracovaná je publikácia od Amanna s názvom Lesné rastliny, ktorá je vhodnou pomôckou pre poznávanie a určovanie jednotlivých druhov rastlín.

LESNÉ SPREVÁDZANIE

AKTIVITA LESNEJ PEDAGOGIKY

Cieľ aktivity: predstaviť jedinečnú časť slovenskej prírody z pohľadu ochrany prírody a pohybu v chránených častiach prírody

Cieľová skupina: deti, mládež, rodiny s deťmi, návštevníci prírody

Pomôcky: nie sú potrebné, prípadne úlohy z uvedeného priebehu vytlačené ako pracovné listy

Priebeh: Lesný pedagóg alebo lesný sprievodca predstavuje postupne vybranú časť slovenskej prírody, ktorou návštevníci budú prechádzať a následne zadáva jednotlivé úlohy. Ako príklad je uvedený Badínsky prales:

Základné informácie o objekte: Badínsky prales (Kulisovo) patrí medzi najstaršie chránené územia na Slovensku. Biotop tvorí vzácna človekom len minimálne dotknutá pralesová jedľová bučina. Prales sa nachádza v juhovýchodnej časti Kremnického pohoria 10 km juhozápadne od Banskej Bystrice. Toto územie je chránené od roku 1913, čím sa radí k najdlhšie zákonom chráneným rezerváciám na Slovensku. Vstup do pralesa je možný len pre odborné exkurzie so sprievodcom.

Nadmorská výška územia je v rozmedzí 620 až 1 025 m n. m. s rozlohou 153,46 ha, pričom výmera pralesa v najprísnejšom stupni ochrany je 30,03 ha, s ochranným pásmom 123,43 ha. Pralesovitá jedľová bučina s prímiesou smreka, javora, jaseňa a bresta je zaujímavá výskytom mohutných jedlí bielych (200 – 400 ročných, najvyššia má výšku 46 m a obvod kmeňa 553 cm) a bukov lesných (obvod kmeňa 496 cm).

Aktivity počas sprevádzania pre účastníkov:

1. Rozhodnite, či nasledujúce výroky sú pravda (P) alebo (N):

- Badínsky prales sa nazýval kedysi aj Kulisovo.
- Badínsky prales nie je pozostatkom pôvodných prirodzených karpatských lesov (zmes druhov buk, jedľa, smrek).
- Brest horský, ktorý sa stal ohrozeným druhom tu má tiež zastúpenie. Niekoľko sadeníc mladých stromov si do rodného Anglicka odniesol aj princ Charles, ktorý prales navštívil v roku 2000.
- Prales je domovom mnohých chránených druhov nielen flóry, ale aj fauny (rys ostrovid, mlok karpatský, fúzač alpský, medveď hnedý, vlk dravý,...).
- Vstup do pralesa nie je regulovaný, môže sem prísť ktokoľvek a kedykoľvek.

2. a) Uvedte aspoň 3 činnosti, ktoré je v pralese zakázané robiť.

.....

.....

b) Čo naopak je v pralese možné? Spýtajte sa svojho sprievodcu.

.....

.....

3. Koľko detských návštevníkov bolo treba, aby sa spojilo a mohlo objat najhrubší strom na chodníku v pralese? Keby ste to prepočítali, koľko by to bolo približne cm?

Počet detských návštevníkov: V prepočte na cm je to :

4. Popri chodníku si určte plochy v pralese o rozmere cca 1 x 1 m a spočítajte koľko semenáčikov (malé stromy v lese pochádzajúce z prirodzenej obnovy) na nich rastie. Myslite si, že je to veľa, málo? Diskutujte a rozprávajte sa o vývojovom cykle pralesa s lesníkom.

Metodické odporúčanie: Úlohy môžu byť zadávané postupne, ako návštevníci prechádzajú pralesom alebo na záver ako zhrnutie toho, čo sa dozvedeli. Pri úlohe 1 môžu návštevníci tipovať, striedavo odpovedať a sprievodca uvedie správnu odpoveď a doplní chýbajúce informácie. Úloha 3 môže byť aj názorne predvedená – detskí návštevníci sa rukami spoja tak, aby objali najhrubší strom v pralese.

VÝNIMOČNÉ MIESTA V LESE

ZÁŽITKOVÁ AKTIVITA NA VNÍMANIE PRÍRODY

Ciel' aktivity: pokojne vnímať prírodu v plnosti okamihu – práve tu a práve teraz s dôrazom na detail, výnimočnosť a svoje prežívanie

Cielová skupina: deti, mládež, rodiny s deťmi, návštevníci prírody

Pomôcky: šatky rôznej farby (počet podľa počtu účastníkov aktivity alebo počtu vytvorených skupiniek), vyžaduje sa prostredie lesa s vyššou mierou rozmanitosti

Priebeh: Na začiatok aktivity rozdá lesný pedagóg farebné šatky tak, aby každý účastník (alebo dvojica) mal svoju šatku. Na základe určeného priestoru v lese sa následne účastníci rozídu, prechádzajú sa a všímajú si lesné prostredie, prírodniny okolo seba. To čo na nich zapôsobí najviac, alebo považujú z hľadiska svojho vnímania za výnimočné, označia svojou šatkou a vrátia sa k lesnému pedagógovi. Keď sú všetci opäť pri lesnom pedagógovi, začnú postupne prechádzať miesta označené šatkami. Na daných miestach sa snaží každý všímať, čo by malo byť na nich výnimočné, prečo boli označené šatkou, potom svoj predpoklad postupne aj vyslovia. Posledný sa vyjadruje ten, ktorý miesto označil svojou šatkou. Takto sa následne prejdú všetky miesta označené šatkami. Na záver aktivity môže lesný pedagóg doplniť odborné informácie o danej lokalite, lesnom ekosystéme, spôsobe hospodárenia a podobne.

Spätná väzba: Lesný pedagóg vyzve účastníkov aktivity, aby vyjadrili svoj pocit formou gesta rukami: napr. palec hore, tvar srdca, a pod..

Metodické odporúčanie: Je vhodnejšie aktivitu robiť s menším počtom účastníkov, cca do 10 ľudí. Aktivita sa môže realizovať aj tak, že sa účastníci podelia do skupín a potom ako skupina hľadajú niečo výnimočné v lese, na čom sa zhodnú všetci členovia danej skupiny. Aktivita má svoj pôvod v tradícii domorodých obyvateľov Austrálie (Aborigéncov) ako aj obyvateľov Sahary, ktorí označovali zaujímavé (fenomenálne, a aj pre ich život dôležité) miesta v prírode.

POKLADY Z LESA

ZÁŽITKOVÁ AKTIVITA NA VNÍMANIE PRÍRODY

Ciel: aktivita zameraná na všímavosť a uvedomenie si biodiverzity v prírode

Cieľová skupina: deti od 6 rokov

Pomôcky: drevené paličky (konáriky, špajdle), špagát – na vytvorenie rámika, široká priesvitná lepiaca páska, drobné prírodniny nájdené v lese

Postup: Cestou po lese vyzve lesný pedagóg deti, aby si všímali čo všetko vidia okolo seba. Na začiatku prechádzky dostanú deti obrázky rôznych prírodnín, ktoré si majú všímať, hľadať a niektoré nazbierať. Môže to byť list, kvet, kôra určitého stromu, žalud', bukvice, kameň. V prípade hmyzu alebo živočícha – môžu urobiť fotografiu. Na konci prechádzky lesný pedagóg vyhodnotí, kto koľko predmetov našiel a spoločne si identifikujú dané predmety a porozprávajú ďalšie fakty o nich. Z malých prírodnín môže každé dieťa vytvoriť obraz do pripraveného dreveného rámika, ktorý z jednej strany prekryje lepiacou páskou, tak vytvorí zadnú stenu obrazu, na ktorú „prilepí“ drobné prírodniny do formy akéhosi obrazu. Obraz zafixuje opäť páskou. Aktivita podporuje všímavosť, pozornosť, prehľbuje znalosti o prírode a kreativitu detí.

Spätná väzba: Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby z vytvorených prírodných diel urobili lesnú výstavu. Spoločne zhodnotia rozmanitosť použitého prírodného materiálu a farebnú škálu prírodnín.

LESNÍCKY KLOBÚK

TVORIVÁ AKTIVITA LESNEJ PEDAGOGIKY

Cieľ aktivity: vysvetliť z pohľadu ochrany zdravia pri pobyte v prírode dôležitosť nosenia pokrývky hlavy a informovať o nosení klobúka u lesníckeho stavu ako prvku lesníckej kultúry

Cieľová skupina: deti, mládež, rodiny s deťmi, návštevníci prírody

Pomôcky: lesnícky klobúk, papierová maketa klobúka (tvrdý výkres), pierko, obojstranná lepiaca páska, prírodný materiál, nožnice, zelené farbičky, prípadne voskovky, sponkovačka

Priebeh: Lesný pedagóg alebo lesný sprievodca na úvod aktivity vysvetlí, ako dôležité je nosiť pokrývku hlavy v prírode. Čiapka, šatka, klobúk majú význam pri ochrane pokožky a vlasov, v zime zabraňujú tepelným stratám a v lete naopak prehriatiu hlavy, úpalu a tiež tienia oči. Sú vhodnou ochranou pred vetrom, dažďom snehom a pod. Navyše v prírodnom prostredí, v lese chránia aj pred poškrabaním konármi, zachytením drobných prírodnín. Zelený klobúk je spätý aj s lesníkmi, pre ktorých je súčasťou tradičného odevu i ochrannej pomôcky pri pochôdzkach lesom.

Úlohou účastníkov aktivity je vyfarbiť zelenou farbičkou alebo voskovkou maketu klobúka, v druhom kroku ju vystrihnúť. Na maketu je potrebné nalepiť kúsok obojstrannej lepiacej pásky, na ktorú sa prilepí vhodný prírodný materiál (kúsok vetvičky, pierko a pod.). Nakoniec sa boky makety jemne vyhnú a vzadu zospinkujú, aby vznikol klobúk, ktorý je možné nasadiť si na hlavu.

Spätná väzba, reflexia: Lesný pedagóg vyzve účastníkov aktivity, aby si svoje lesnícke klobúky vyskúšali a spoločne si urobili fotografiu. Tému môže skupina rozšíriť o odporúčania, skúsenosti a vychytávky, ako sa správne obliecť na pobyt v lese.

Metodické odporúčanie: Aktivita je vhodná na začiatok sprevádzania. Je potrebné, aby si účastníci aktivity mali kde sadnúť, mohli pracovať za stolom, niekde v altánku, pod prístreškom pri chate a pod. Je potrebné mať pripravené pomôcky pre všetkých účastníkov.

ZAJAČIK

ZOZNAMOVIACIA AKTIVITA LESNEJ PEDAGOGIKY

Ciel' aktivity: vzájomné zoznámenie sa účastníkov aktivity, uvoľnenie atmosféry a príjemné naladenie sa na spoločne strávený čas

Ciel'ová skupina: deti, dospelí

Priebeh: Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby vytvorili kruh. Rukami znázorní imaginárneho zajačika, ktorého drží v ruke. Predstaví sa a predstaví aj zajačika slovami: „Toto je zajačik (vymyslí si meno) a na znak môjho priateľstva ho pohladkám po ušiach“ (znázorní) a pomyselne podá zajačika svojmu susedovi po pravej ruke. Sused naznačí uchopenie zajačika a pokračuje v predstavení seba, zopakuje vetu a vymyslí si nejaký prejav náklonnosti: „toto je zajačik Majko a na znak môjho priateľstva ho poškrabkám po brušku“ a podá zajačika ďalej po pravej ruke.

Takto zajačik putuje „z rúk do rúk“, každý účastník sa vždy predstaví a prejaví zajkovi priateľstvo nejakým príjemným gestom. Keď zajačik „príde“ späť k lesnému pedagógovi, ten sa s ním „rozlúči“ a púšťa ho do lesa. Hra pokračuje, prvý účastník sa opäť predstaví, otočí sa k svojmu susedovi, ktorému prejaví priateľstvo tým istým spôsobom ako predtým zajačikovi (pohladká ho po ušiach) a takto hra pokračuje ďalej až kým sa vystriedajú všetci účastníci. Aktivita je veľmi zábavná a rôzne prejavy účastníkov sú znakom rôznorodosti, ktorá je všade okolo nás.

Metodické odporúčanie: Pre deti predškolského veku je možné použiť maketu zajačika, alebo iného plyšového zvieratka.

MATEMATICKÁ LESNÁ PRECHÁDZKA

METODIKA ZÁŽITKOVEJ AKTIVITY LESNEJ PEDAGOGIKY

Cielová skupina: deti, mládež, rodiny s deťmi, návštevníci prírody

Pomôcky: nožík, pracovný list, 1 drevené pravítko alebo meter, lesnícka mapa, priemerka

Metodické odporúčanie: Matematická gramotnosť predstavuje schopnosť človeka vyjadriť, použiť a interpretovať matematiku v rôznych súvislostiach. Cieľom zaradenia jednoduchých matematických aktivít lesnej pedagogiky v rámci lesného sprevádzania je nielen zatriktívniť sprevádzanie lesom, ale hlavne poukázať na možnosti environmentálneho vzdelávania v lese. Les možno na prvý pohľad s matematikou nesúvisí, no opak je pravdou. Les skrýva v sebe množstvo čísel, rozmerov a dimenzií, ktoré svojou prirodzenou podstatou jednoducho motivujú človeka vnímať a používať ich v reálnom živote pre svoju súkromnú potrebu. Na príklade lesa môžu byť účastníci motivovaní aplikovať vedomosti z matematiky a využívať potenciál matematiky lesa pri riešení problémov, s ktorými sa stretnú.

Priebeh: Lesný pedagóg privíta účastníkov, ktorým okrem lokality predstaví aj tému lesnej prechádzky – matematiku v lese. Poukáže na les ako zelenú učebňu. Samotná matematická lesná prechádzka má nasledovnú štruktúru:

1. Úvodná aktivita – predstavenia sa

Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby sa predstavili svojim meno a pridali „oblíbené číslo“ so zdôvodnením prečo sa tak rozhodli.

2. Nájdi si svoju drevenú paličku – vyrob si prírodné pravítko

Úlohou účastníkov je nájsť paličku vhodnú na vytvorenie prírodného pravítka (1 kus pre jednotlivca alebo rodinu). Pomocou ceruzky (nožíka) a modelového dreveného pravítka sa pokúsia z paličky zostrojiť svoje originálne prírodné pravítko.

Odporúčanie: nájdené paličky môžu účastníci na začiatku vnímať a spoznať hmatom. Po vyrobení prírodného pravítka sa môže zaradiť aj aktivita na porovnávanie: zoradiť pravítka od najdlhšieho po najkratšie...

3. Nájdi 1 2 3 4 5

Cestou na nasledujúce stanovište je úlohou účastníkov nájsť prírodninu, ktorá by svojim rozmerom, tvarom alebo vzhľadom reprezentovala číslo: 1, 2, 3, 4, 5. Počas nasledujúcej zastávky po trase si skupina vyhodnotí nájdené prírodniny. Spoločne z nich môžu vytvoriť prírodnú mandalu.

4. Letokruhy a vek stromu

Lesný pedagóg, na vopred nájdenom a určenom mieste, zastaví pri pni čerstvo vyťaženého stromu. V rámci sprievodného slova, môže poukázať na kolobeh života stromu od semienka po strom. So skupinou diskutuje o prepojení života stromu na život človeka. Lesný pedagóg predstaví spôsob určovania veku stromu pomocou spočítania letokruhov. Zaujemci sa môžu pokúsiť identifikovať letokruh stromu, ktorý vznikol v roku, v ktorom sa narodili.

Odporúčané otázky na diskusiu:

- V akom veku dosiahne strom rubnú zrelosť, teda je najvhodnejší na kvalitné spracovanie dreva?
- Viete ako sa na lesníckej mape označuje vek porastov?
- Viete ako môžete odhadnúť vek ihličnatých stromov?
- Poznáte vedeckú disciplínu, ktorá skúma letokruhy stojacich stromov? (Pozn: ukážka Presslerovho nebožieca)
- Kde na strome prirastá nový letokruh?
- Poznáte výnimočné stromy na Slovensku (stromy roka, pamätné stromy a iné)?

5. Hrúbka stromu a výška stromu

Na úvod témy lesný pedagóg predstaví problematiku lesníckej taxácie a potreby zisťovania dôležitých údajov o stromoch a lesoch. Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby sa pokúsili odhadnúť vek, hrúbku a výšku stromu/stromov v okolí. Po spoločnom odhade, sa spoločne určia tieto veličiny.

Hrúbka: ukážka práce s priemerkou. Meranie v dvoch na seba kolmých meraniach vo výške 1,3m. Lesný pedagóg môže zaradiť aj prepočet z merania obvodu kmeňa na priemer kmeňa.

Vzorec na prepočet hrúbky stromu z obvodu stromu:

$$d = o : \pi$$

o = obvod stromu, $\pi = 3,14\dots$, d = priemer/hrúbka stromu

Výška: na určenie výšky stromu je potrebné prírodné pravítko (viď úloha 2.). Účastníci si nájdu strom, ktorého výšku by chceli určiť. Nájdu takú pozíciu, odkiaľ je dobre viditeľná päta stromu (miesto odkiaľ strom vyrastá zo zeme) a tiež vrcholec koruny stromu. V predpaženej ruke drží prírodné pravítko vo výške očí. Odstupujú od meraného stromu tak dlho, kým sa prekryje vrch pravítka a stromu a spodok pravítka a päta stromu. Vzďialenosť, na ktorú od stromu odstúpili, sa rovná výške stromu a tú je možné odmerať krokmi (prepočítať koeficientom dĺžky kroku), alebo meracím pásmom.

6. Doplnkové aktivity

V prípade dlhšej trasy, alebo inej očakávanej náročnosti účastníkov je možné zaradiť ďalšie aktivity lesnej pedagogiky:

- Lesné sudoku
- Počítanie prirodzeného zmladenia na ploche 1m x 1m
- Počítanie a poznávanie druhov stromov na trase lesnej vychádzky

7. Záver a spätná väzba

Na konci sprevádzanej matematickej lesnej prechádzky, lesný pedagóg požiada skupinu, aby sa zoskupila do kruhu. V rámci záverečnej spätnej väzby každý z účastníkov vysloví najzaujímavejšiu matematickú informáciu, ktorú sa o lese v rámci sprevádzania dozvedel. Rovnako môže účastník vysloviť názov aktivity, ktorá ho oslovila najviac a ktorá najmenej. Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby sa pokúsili pomenovať, s akými všetkými vednými odbormi sa lesník stretáva a pracuje s nimi pri svojej práci.

PRÍRODNÉ SUDOKU

AKTIVITA LESNEJ PEDAGOGIKY

Ciel' aktivity: precvičiť si logické myslenie s využitím prírodného materiálu v lese, poukázať na biodiverzitu v prírode

Cielová skupina: deti, rodiny s deťmi, návštevníci prírody

Pomôcky: prírodný materiál nachádzajúci sa na zemi v prírode – konáriky stromov (prinesený špagát) na prípravu mriežky, halúzky, listy, šišky, rôzne plody stromov, kamene

Priebeh: Lesný pedagóg vysvetlí princíp hry sudoku – je to logická hra s číslami určená pre jedného, ale v prírode je zábavná ak ju hrajú viacerí spolu a namiesto čísel použijú to, čo nájdú v lese. Les ako spoločenstvo živých a neživých organizmov s vysokým stupňom biodiverzity poskytuje veľké možnosti na uskutočnenie podobných aktivít. Účastníci hry nazbierajú v lese rôzny prírodný materiál tak, aby každý druh predstavoval jednu číslicu. Každý môže popísať svoju nájdenú prírodninu, lesný pedagóg doplní odbornú informáciu. Podľa počtu prírodnín a schopností hráčov si zvolia náročnosť hry - 4, 6 alebo 9 druhov. Účastníci vytvoria mriežku na zemi z nájdených konárikov, prípadne z prineseného špagátu (lana), o veľkosti 9 x 9 políčok (v prípade 9 druhov prírodnín z každej po 9 kusov) a rozdelia ju na 9 podoblastí – štvorcov. Na začiatku hry lesný pedagóg umiestni do niektorých políčok nájdené predmety (napr. namiesto „1“ použije šišku, „2“ bude list, „3“ kameň, „4“ gaštan atď.) podľa zásad hry tak, aby hráči mohli postupne dopĺňať do riadkov a stĺpcov vhodné predmety. Hra je ukončená vtedy, keď je celá mriežka vyplnená tak, že v každom riadku a stĺpci je daná prírodnina umiestnená len raz.

Metodické odporúčanie: Aktivita je príjemným spestrením uprostred sprevádzania na mieste vhodnom na oddych – lúke, čistinke.

